

הארגון העולמי של בתי הכנסת
והקהילות האורתודוקסיות
World Organization of Orthodox
Communities and Synagogues

בס"ד

איחוד בתי הכנסת
והקהילות בישראל
Union of Synagogues and
Communities in Israel

"וְהָיָה בְּיָדֵי זֶדְעָה בְּזוֹדְעוֹ, וּבְיָדֵי יִשְׁבֵּת בְּשִׁבְתּוֹ" (ישעיהו פרק סו פסוק כג)

לוח דינים ומנהגים לעדות ישראל

מבוסס על לוח דינים ומנהגים בעריכת פרופ' יהודה איזנברג – הוצאת "היכל שלמה" ו"הארגון העולמי של בתי הכנסת"

חנחם אב תשפ"א

10 ביולי 2021 – 7 באוגוסט 2021

המולד: ליל שבת (9.7.2021) בשעה 21:59 ו-8 חלקים.
קידוש לבנה: מליל רביעי ה' באב (13.7.2021) עד ליל שישי י"ד בחודש (22.7.2021).
נהוג להמתין ולקדש את הלבנה אחרי הצום.
זמן קידוש לבנה לפי עדות המזרח: מליל שני מוצאי תשעה באב (18.7.2021)

זמני הדלקת נרות ביום שישי, כ"ט בתמוז (9.7.2021)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת השבת בישראל		הדלקת נרות	
21:16	מדריד	16:46	מלבורן	20:09	ניו יורק	20:28	ירושלים	19:12	ירושלים
21:22	מרבייה	17:06	יוהנסבורג	19:38	לוס אנג'לס	20:31	תל אביב	19:29	תל אביב
20:33	טורונטו	17:28	בואנוס איירס	21:25	פריס	20:29	באר שבע	19:28	באר שבע
20:24	ורשא	20:44	מוסקבה	20:48	לונדון	20:33	חיפה	19:24	חיפה
		20:15	רומא	21:30	אמסטרדם	20:23	אילת	19:13	אילת

שבת פרשת מטות-מסעי, ראש חודש מנחם אב, א' אב (10.7.2021)

שחרית, יעלה ויבא, חצי הלל. מוציאים שני ספרי תורה, בראשון קוראים שבעה בפרשות השבוע, (חזק) ובשני מפטיר בפרשת פנחס, במדבר כח, ט-י: "וביום השבת", ו"בראשי חדשים". מפטירים בירמיה ב, ד: "שמעו דבר ה'" עד כ"ח "היו אלהיך יהודה". מוסיפים ג', ד: "הלא מעתה קראת לי אבי אלוף נעורי אתה". יש שמוסיפים פסוק ראשון ואחרון מהפטרת ראש חודש. [יש המפטירים "השמים כסאי"]. אין אומרים אב הרחמים. מוסף של שבת ראש חודש: "אתה יצרת". שיר של יום "ברכי נפשי".
במנחה קוראים לשלושה בפרשת דברים. אין אומרים צדקתך צדק. אבות ב'.
במוצאי שבת מבדילים על היין. אם יש תינוק שהגיע לחינוך - נותנים לו לשתות. ואם אין תינוק – שותה המבדיל.

דיני תשעת הימים

משנכנס אב ממעטים בשמחה, במשא ומתן, בבניין ובנטיעה של שמחה. אין לקנות בגדים חדשים. אסור לרחוץ כל הגוף רחיצה של תענוג: שחייה בבריכה או בים. רחיצה לניקיון מותרת בפושרים. עד אחרי ט' באב אסור לכבס וללבוש בגדים עליונים, מכובסים או מגוהצים שלא לבשו אותם לפחות זמן קצר לפני כן. בשבת לובשים בגדי שבת, כמנהג הגר"א. בשר ויין מותרים רק בשבת או בסעודת מצווה. הספרדים נוהגים בכל זה רק בשבוע שחל בו ט' באב, והשנה אין שבוע כזה.

בעבר לא היו מים זורמים בבתי, ורחצה הייתה אירוע של תענוג. כיום רגילים להתרחץ בכל יום בסבון, והימנעות מרחיצה גורמת סבל. מי שמצטער כשאינו מתרחץ, או שריח הגוף מפריע לו או לאחרים, רשאי להתרחץ במים פושרים, ולהשתמש בסבון או בשמפו לניקיון ולהסיר ריח רע. (ע"פ פניני הלכה לרב אלעזר מלמד).

יום שישי, ז' מנחם אב (16.7.2021). עש"ק חזון. מתרחצים וטובלים לכבוד שבת כבכל יום שישי.

זמני הדלקת נרות ביום שישי, ז' מנחם אב (16.7.2021)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת השבת בישראל		הדלקת נרות	
21:13	מדריד	16:51	מלבורן	20:05	ניו יורק	20:25	ירושלים	19:10	ירושלים
21:19	מרבייה	17:09	יוהנסבורג	19:35	לוס אנג'לס	20:28	תל אביב	19:27	תל אביב
20:28	טורונטו	17:33	בואנוס איירס	21:19	פריס	20:26	באר שבע	19:26	באר שבע
20:18	ורשא	20:36	מוסקבה	20:41	לונדון	20:29	חיפה	19:21	חיפה
		20:12	רומא	21:24	אמסטרדם	20:20	אילת	19:11	אילת

שבת פרשת דברים, "שבת חזון", ח' אב (17.7.2021)

בקריאת התורה, קוראים פסוק "איכה אשא לבדי" בניגון איכה. ללוי מתחילים פסוק שלפניו "יוסף" וגו'. מפטירים בישעיה א: "חזון ישעיה", עד פסוק כ"ז: "ושביה בצדקה" בניגון של איכה, חוץ מפסוקי דנחמתא. אומרים אב הרחמים.
במנחה קוראים לשלושה בפרשת ואתחנן. אין אומרים "צדקתך צדק". אין קוראים פרקי אבות. מותר לאכול בשר ולשתות יין אפילו בסעודה שלישית, ומפסיקים לאכול ולשתות מבעוד יום.

תשעה באב, יום א', ט' אב (18.7.2021). "צום החמישי"

התענית מתחילה במוצאי שבת עם שקיעת החמה (19:50) (מלבד נעילת הסנדל). חמשת העיניים כמו ביום כפור. חולצים נעליים 25 דקות אחרי השקיעה. הש"ץ מסיר את הנעלים לפני "ברכו", והציבור אחרי "ברכו". אומרים "אתה חוננתנו" בתפילה. מסירים הפרוכת מארון הקודש, ומתפללים בקול נמוך. אחרי קדיש מתקבל מדליקים את הנר ומברכים "בורא מאורי האש". ממעטים בהדלקת אור. יושבים על הארץ וקוראים איכה בקול נמוך ובניגון עצוב כמקובל. לדעת הגר"א מברכים "על מקרא מגילה" אם קוראים במגילה כשרה. קינות, ואתה קדוש, קדיש שלם בלי תתקבל, עלינו, קדיש יתום. נפטרים לביתם ואין אומרים שלום איש לרעהו.

שחרית. נוטל ידיו עד קשרי אצבעותיו. בשחרית, לאחר שניגב ידו ויש בה רק לחלוחית, מעביר על עיניו. מותר לרוחץ עיניים מלכלכות. רבים נוהגים לא לברך "שעשה לי כל צרכי", ולדעת הגר"א מברך בלילה, כשנועל נעליים בצאת הצום. אין מניחים טלית ותפילין. טלית קטן לובש בלי ברכה, ולדעת הגר"א יברך.

בתפילה אין אומרים "פיטום הקטורת" ופרשת הקרבנות, אבל אומרים "מזמור לתודה". בעמידה בשחרית אין אומרים "נחם", והש"ץ אומר "עננו" בין "גואל ישראל" ל"רפאנו". אין הכוהנים עולים לדוכן, ואין אומרים ברכו, אבינו מלכנו ותחנון. אחר חזרת הש"ץ חצי קדיש, וקוראים בתורה לשלשה בפרשת ואתחנן, דברים כה: "כי תוליד בנים", והשלישי הוא המפטיר. חצי קדיש. מפטירים "אסוף אסיפם" ירמיה ח'ג עד ט, כג "נאם ה'", בניגון איכה, חוץ משני פסוקים אחרונים. בברכת הפטרה מסיים: "מגן דוד". "יהללו", מחזירים ספר התורה לארון הקודש, ואומרים קינות. ראוי להוסיף קינות על השואה.

אחרי הקינות: אשרי ובא לציון, ואין אומרים "למנצח", מדלגים על הפסוק "ואני זאת בריתי", קדיש שלם בלי תתקבל, עלינו, קדיש יתום, ואין אומרים שיר של יום, ונוהגים לקרוא שנית מגילת איכה בלי ברכה. בשחרית אין אומרים 'אין כאלוקנו', ולא פיטום הקטורת. הסיבה היא ששתי תפילות אלה לקוחות מעבודת המקדש ונקבעו בתפילה. וביום חורבן המקדש אין מזכירים אותם, כדרך אבל. אם יש ברית מילה, מלים אחר הקינות. המוהל, הסנדק וההורים, לובשים בגדים מגוהצים עד אחרי המילה. נותנים הכוס לקטן לשתות. הולכים כנזופים, ואין שואלים בשלום חבר. ברכוהו – ישיב בשפה רפה. אין לומדים תורה, משום "פקודי ה' משמחי לב", ענייני אבלות מותרים. עד חצי היום אין עושים מלאכה, ואין יושבים על הספסל. חליצת הנעלים נהגת כל היום. **מנחה.** מתעטפים בטלית ומניחים תפילין ומברכים עליהם. אשרי, חצי קדיש. מוציאים ספר תורה, וקוראים לשלשה בפרשת "ויחל", ומפטירים בישיעהו נה-נו: "דרשו ה'" כתענית ציבור. חצי קדיש לפני תפילת לחש.

בשמונה עשרה אומר "נחם" ב"בונה ירושלים", וחותרם "מנחם ציון ובונה ירושלים", ו"עננו" בשומע תפילה. שכח – אינו חוזר. הש"ץ אומר "עננו" בין "גואל" ל"רפאנו" בברכה נפרדת, ו"נחם" בבונה ירושלים. שכח לומר "נחם" במקומו, אומר בלא חתימה ב"שומע תפילה" אחר "עננו", או קודם "ותחזינה", "ועל כולם" או "אלקי נצור". ואם לא אמר - אינו חוזר. ברכת כהנים (אחר פלג המנחה). אין אומרים "אבינו מלכנו" ותחנון.

ערבית. אחרי ערבית מבדילים על יין ומברכים רק ברכת הגפן והמבדיל. יש מקדשים הלבנה. אוכלים 27 דקות אחרי שקיעה (20:12). נהגו שלא לאכול בשר ולשתות יין עד חצות היום למחרת. ויש המחמירים גם בכיבוס ותספורת. יש שאין מקדשים הלבנה עד י' באב.

זמני הדלקת נרות ביום שישי, י"ד באב (23.7.2021)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת השבת בישראל		הדלקת נרות	
21:07	מדריד	16:56	מלבורן	20:00	ניו יורק	20:21	ירושלים	19:06	ירושלים
21:15	מרבייה	17:13	יוהנסבורג	19:31	לוס אנג'לס	20:24	תל אביב	19:23	תל אביב
20:22	טורונטו	17:37	בואנוס איירס	21:12	פריס	20:21	באר שבע	19:23	באר שבע
20:09	ורשא	20:25	מוסקבה	20:33	לונדון	20:25	חיפה	19:17	חיפה
		20:07	רומא	21:15	אמסטרדם	20:16	אילת	19:08	אילת

שבת פרשת ואתחנן, ט"ו באב, "שבת נחמו" (24.7.2021)

קוראים את "עשרת הדברות" בטעם התחנות (יש הקוראים בטעם העליון, וכך נהגו ספרדים), מפטירים – ראשון משבעה דנחמתא - בישיעה מ, א: "נחמו נחמו עמי", עד כ"ו "לא נעדר". אין אומרים אב הרחמים.

נוהגים בחמשה עשר באב קצת שמחה, כדברי חז"ל בסוף מסכת תענית: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב". בימי הבית השני היה ט"ו באב יום טוב: בנות ישראל יוצאות לחול בכרמים ואומרות "בחור שא עיניך" (תענית כו, ב). "עוד ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה".

במנחה קוראים לשלושה בפרשת עקב. אין אומרים צדקתך צדק. אבות ג.

זמני הדלקת נרות ביום שישי, כ"א באב (30.7.2021)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת השבת בישראל		הדלקת נרות	
21:01	מדריד	17:02	מלבורן	19:53	ניו יורק	20:16	ירושלים	19:01	ירושלים
21:09	מרבייה	17:16	יוהנסבורג	19:26	לוס אנג'לס	20:18	תל אביב	19:18	תל אביב
20:15	טורונטו	17:42	בואנוס איירס	21:03	פריס	20:16	באר שבע	19:18	באר שבע
19:58	ורשא	20:13	מוסקבה	20:22	לונדון	20:19	חיפה	19:12	חיפה
		20:00	רומא	21:04	אמסטרדם	20:11	אילת	19:04	אילת

שבת פרשת עקב, כ"ב באב (31.7.2021)

מפטירים - שני משבעה דנחמתא - בישיעהו מט, יד: "ותאמר ציון" עד נא, ג "תודה וקול זמרה". **במנחה** קוראים לשלושה בפרשת ראה. אבות ד.

יום ה', כ"ז באב (5.8.2021). יום כיפור קטן מוקדם.

זמני הדלקת נרות ביום ששי, כ"ח באב (6.8.2021)

הדלקת נרות			הדלקת נרות			צאת השבת בישראל		הדלקת נרות	
20:53	מדריד	17:07	מלבורן	19:45	ניו יורק	20:09	ירושלים	18:56	ירושלים
21:02	מרבליה	17:19	יוהנסבורג	19:20	לוס אנג'לס	20:11	תל אביב	19:13	תל אביב
20:06	טורונטו	17:47	בואנוס איירס	20:52	פריס	20:10	באר שבע	19:12	באר שבע
19:46	ורשא	19:58	מוסקבה	20:10	לונדון	20:12	חיפה	19:06	חיפה
		19:52	רומא	20:52	אמסטרדם	20:05	אילת	18:58	אילת

שבת פרשת ראה, כ"ט באב (7.8.2021)

מפטירים - שלישי משבעה דנחמתא - בישעיהו נד, יא: "עניה סערה" עד נה, ה: "כי פארך".
מברכים חודש אלול שיחול ביום א' וביום ב' (8-9.8.2021). אין אומרים אב הרחמים.

מולד חודש אלול: יום ראשון (8.8.2021) בשעה 10:43 ו-10 חלקים.

במנחה קוראים לשלשה בפרשת שופטים. אין אומרים "צדקתך צדק". אבות פרק ה.

א' דראש חודש אלול, יום א', ל' במנחם אב (8.8.2021). תפילת ראש חודש.

הארה ירושלמית חודשית – חודש אב

אחד המאפיינים המרכזיים של התלמוד הירושלמי הוא נושא האופטימיות – אופטימיות ללא תקנה. עם ישראל גם בתוך הצרות בטוח שבסייעתא דשמיא יהיה טוב. לאור מאפיין זה אומר התלמוד הירושלמי, ביחס לחורבן בית שני, שביום שנחרב הבית נולד המשיח (ברכות ב, ד) וכמו כן רבי יוחנן (ירושלמי תענית ד, ו) קורא לסעודה המפסקת לא פחות ולא יותר – סעודת תשעה באב! ברור לו רבי יוחנן שבמהרה בימינו צום הרביעי וצום החמישי יהפכו לבית ישראל לששון ולשמחה.

בברכת

חודש טוב ומבורך

דוד בן-נאה

יו"ר